

## APIE TĖVYNĘ IR SAVE

Cari sunt parentes, cari liberi, propinqui, familiares,  
sed omnium caritates patria una complexa est.

Brangūs mums yra tėvai, brangūs vaikai, giminaičiai, draugai,  
bet visų brangiausia yra tėvynė.

*Ciceronas*

Mano gyvenimas buvo tampriai susijęs su brangios Tėvynės likimu: kuriamuoju jos laikotarpiu, Nepriklausomybės praradimu – svetimšalių okupacijomis, karo meto baisumais, pokario partizanų kovomis, kolektyvizacija, tautiečių žudymais ir jų trėmimu Sibiran..., laisvės ilgesiu ir troškimu gyventi laisvoje šalyje, išsivadavimu nuo svetimųjų nešamos ir prievarta brukamos ateistinės pasaulėžiūros, blogų papročių, žmogiškųjų vertybių niekinimu, prastos kultūros... Kas gali būti brangesnio už mūsų Tėvynę Lietuvą, puikiai apdainuotą dainose, išpasakotą sakmėse? Ar neįspūdinga mūsų tautos istorija surašyta metraščiuose, praeities knygoose, senelių pasakojimuose? Argi mes nesigėrime gimtinės kraštovaizdžiais žingsniuodami istoriją menančiais laukais, plaukdami upėmis ar ežerais, važiuodami vingiuotais keliais ar keleliais? Ar nemylime šio nedidelio žemės lopinėlio, kurį šimtmečiais nuo priešų gynė proseneliai, tėvai, broliai, seserys, mūsų vadinami karžygiais ir didvyriais?

Atsakant į šiuos klausimus, reiktų kiekvienam iš mūsų prisiminti apie tai, kaip brendo mūsų požiūris į Tėvynę, kaip plėtojosi jis, ar visada jis buvo kilnus, paremtas moralės principais, neieškant vien naudos tik sau? Šio požiūrio formavimasis buvo glaudžiai susijęs su vaikyste, jaunyste, pirmaisiais išgirstais pasakojimais apie mūsų valstybę, jos praeitį. Suprantama, kad daugiausia įtakos mums turėjo tėvai, mokytojai, perskaitytos knygos ir gyvenimo pavyzdžiai. Be to, nemažiau svarbu buvo ir tai, kokią požiūrį į savo Tėvynę išsiugdėme besimokydami ar išėję į platų gyvenimo kelią. Pagaliau buvo svarbu ir tai, kuo prisidėjome prie visuomenėje vykusių pokyčių, esant okupuotam kraštui, kaip juos supratom, kaip prisitaikėm – plaukėm pasroviui ar stengėmės tai tėkmei priešintis, ją keisti, ar iš jos ištrūkti. Šiais aspektais aš ir noriu apžvelgti savo gyvenimo kelią.



Atsižvelgiant į tai, kad mano visas darbingas gyvenimas didžiaja dalimi buvo susijęs su gimtojo krašto okupacija, aišku, jog mano pasaulėžiūros susidarymas, ja remiantis, dalyvavimas visuomeninėje veikloje buvo sudėtingas procesas, reikalavęs nemaža proto ir valios pastangų, sumanumo, laviruojant tarp asmeninių nuostatų ir oficialiosios opinijos reikalavimų.

Žvelgdamas į praeitį, prisimenu, kad keliavau gana vingiuotu gyvenimo keliu, ilgiau sustodamas tai vienoje, tai kitoje jo atkarpoje. Vaikystėje ir jaunystėje tas kelias vedė mane kartu su tėvais, jaunesniuju broliu Algirdu, paskui keliavau jau vienas, o dar vėliau – su žmona Irena ir dukromis Jurgita, Ilona, Violeta.

Gimiau Dzūkijoje – Alytuje 1928 metų liepos 17 dieną miškininko ir mokytojos šeimoje. Tuo metu jie gyveno jaukiame Vainežerio kaime, švelniai prigludusiame prie išpuodingo Ančios ežero. Aplinkui driekėsi miškų platybės, žydras Dzūkijos dangus – matėsi neišpasakytas gamtos grožis! Atsimenu, kad dažnai vykdavome į motinos gimtinę – Giluišių kaimą Sangrūdės valsčiuje, prie pat sienos su Lenkija. Ten už sienos taip pat Lietuva, tik 1920 m. spalio 9 dieną kaimyno okupuota. Mano motina mokėsi dar Punske, o vėliau Seinų mokytojų seminarijoje. Prisimenu savo senelį Vincą Markevičių – Lietuvos garsų knygnešį, gabenusį lietuviškas knygas iš Tilžės į Lietuvą, prisimenu jo laidotuves – 1938 m. vasario 21 d. Jo pavardė įrašyta I-oje paminklinėje lentoje knygnešiams, atstatytoje Kaune Karo muziejaus sodelyje (sovietinės okupacijos metu buvo nugriauta).

Pirmieji mano mokytojai buvo tėvai. Motina išmokė pažinti raides, skaityti, rašyti, skaičiuoti. Man buvo aiškinta, kad mokykloje sužinosiu dar daugiau, dar daug ko išmoksiu. Vėliau paaiškėjo, kad tam sužinojimui ir išmokimui nėra galo.

Gyvenimo kelias atvedė tėvus į Klaipėdos kraštą – Smalininkus. Prisimenu, kad gyvenome prie plento į Jurbarką, kelis šimtus metrų nuo tilto per Šventosios upelį, skyrusį Klaipėdos kraštą nuo Didžiosios Lietuvos, per kurią aš kasdien keliaudavau į Pašvenčio mokyklos ketvirtąjį skyrių. 1937 m. rudenį jau mokiausi Jurbarko gimnazijos pirmoje parengiamojoje klasėje, kasdien autobusu važiuodavau 10 km. į pamokas. Persikeliame gyventi į Marijampolę, ir aš esu 1938 metais „Žaliosios“ mokyklos (Gedimino gatvėje) šeštame skyriuje, o 1939 metų rudenį – jau Rygiškių Jono gimnazijos pirmosios klasės gimnazistas. Reikėjo gauti ministro leidimą, nes pagal amžių (teturėjau vie-

nuolika metų) buvau per jaunas patekti gimnazijon. Leidimas buvo gautas ir toliau mokslas vyko sklandžiai: kasmet kilau iš klasės į klasę. Mano mokymosi gimnazijoje pradžia buvo susijusi su Antrojo pasaulinio karo pradžia, o baigimas – su jo pabaiga 1945 metais. Taigi, mokytis pradėjau dar nepriklausomoje Lietuvoje, kai mintis ir dvasia dar buvo laisvos, o vėliau teko patirti visus okupacijų ir karo meto sunkumus, maisto stygių, sėdėti šaltose klasėse, mokytis iš užrašų, nes mažai tebuvo knygų, o ir išmokti turėjome kalbėti vienaip, mąstyti – kitaip. Gera prisimenu „rinkimus“ į seimą, bolševikų terorą: žmonių suėmimus, trėmimus, karo pradžią 1941-ųjų birželio 22-osios rytą, kai pirmoji bomba mieste krito kelių šimtų metrų atstumu nuo mūsų gyvenamojo namo. Prisimenu sugriautą ir sudegintą miesto centrą, pergalingai žygiuojančią vokiečių armiją, sovietų karius – belaisvius, šaligatvių pakraščiais slenkančius žydus su prisiūtomis Dovydo žvaigždėmis. Pergyvenome jų sušaudymą, kaip ir Plechavičiaus armijos likvidavimą bei daugelio jos kareivių netektį. Dar vėliau matėme pašlijusią vokiečių kareivių nuotaiką, jų traukimąsi ir su didžiuliu nerimu jutome vėl artėjančią bolševikų okupaciją. Jai atsiradus, prasidėjo partizaninis karas mieste ir kaime, vėl žmonių suėmimai, trėmimai, kolektyvizacija . . .

Visi šie įvykiai giliai paveikė mano – bręstančio jaunuolio dvasią, grūdino ją, vertė mąstyti apie būties problemą, suvokti, kokiomis dvasinėmis vertybėmis reikia remtis, sprendžiant vieną ar kitą klausimą, vertinant vieną ar kitą poelgį. Mano krikščioniškajai saviauklai nemaža reikšmės turėjo gimnazijos kapelionai – jų pamokos. Dar ir šiandien prisimenu Dekalogo aiškinimą ir tai, kad jo laikantis, žmonijos gyvenimas taptų kur kas laimingesnis. Išliko atmintyje svarbiausios gyvenimo tiesos, kurias iškiepijo vaikystėje ir jaunystėje tėvai ir mokytojai! Jų vėliau nepakeitė net sudėtingos pokario meto gyvenimo sąlygos. Gimnazijoje teko pažinti daugelį mokytojų, daug ką iš jų pasimokyti. Geriausiai prisimenu mokytojus Joną ir Vincą Bazilevičius, su kuriais draugystė nenutrūko ir po gimnazijos baigimo (Vincas veik kasmet dalyvaudavo tradiciniuose mūsų klasės susitikimuose, savo pasisakymuose kviesdamas bendraklasius įsijungti į akciją, raginant lietuvius atgimti dvasiškai, nes tai yra būtina siekiant įtvirtinti mūsų Nepriklausomybę). Jei vieni mokytojai, dėstydami savo specialybės dalykus, kėlė mūsų bendrąjį išsilavinimą, tai šie – ugdė mumyse bendrąsias žmogiškąsias savybes: tiesos supratimą, pagarbą draugams,



artimiesiems, tėvams, mokytojams, idealus, būdingus kiekvienam civilizuotam ir išsilavinusiam žmogui. Skambus ir aiškus mokytojo balsas, Vinco pabrėžtinai pasakytas vienas ar kitas žodis, ryškiai intonuotas sakiny, mintyje slypinti potekstė skverbėsi į jaunus mūsų protus ir širdis, versdavo mąstyti ir visa, kas girdėta, išanalizavus pritaikyti sau, savo gyvenimo apytostovoms, skatino nepasiduoti okupacinei minčiai – savo Tėvynės niekinimui, savo kalbos darymui, savos kultūros ir papročių žeminimui! Prisimindamas to meto mokytojus, dažnai pagalvoju, kad dabartiniai pedagogai galėtų daug ko pasimokyti iš jų, visų pirma – meilės Tėvynei sampratos, moralinių vertybių ugdymo būtinumo. Atsimenu, tada kiekvienoje klasėje ant sienos kabėjo kryžius, o pamokos prasidėdavo malda! Visa tai turėjo įtakos mano dvasingumo plėtojimuisi: visą okupacijos metą išlikau praktikuojančiu kataliku.

Gavęs brandos atestatą, kuriame buvo įrašyta, kad esu apdovano-  
tas aukso medaliu (o jo taip ir negavau), 1945 m. rudenį be egzaminų įstojau į Vilniaus universiteto Medicinos fakultetą. Svajoju tapti gydytoju chirurgu. Apsigyvenau bendrabutyje Tauro gatvėje ketvirtajame aukšte. Paskaitos ir praktikos darbai vykdavo tai Čiurlionio, tai Naugarduko gatvėse esančiuose universiteto rūmuose, tad visada teko skubėti, kad nepavėluotumei.

Persikėlus tėvams į Kauną, 1946-ųjų rudenį studijas tęsiau Kauno Vytauto Didžiojo universitete. Čia daugiausia dėmesio teko skirti anatomijos studijoms, nes mokantis Vilniuje dar neveikė prozektoriumas, todėl buvau atsilikęs nuo kauniečių, teko intensyviai juos vyti. 1948 metų balandžio 29 dieną universiteto auditorijoje saugumiečiai suėmė brolių Algirdą, studijavusį statybą. Vėliau jis buvo neteisėtai nuteistas (buvo grasinama mane suimti, jei neprisiims kaltinimų) pagal 58a straipsnį („tėvynės“ išdavimas) ir ištremtas į Intos lagerius dešimčiai metų. Nežinojau, ar man pavyks baigti studijas, juo labiau, kad kiekvienais metais tekdavo pildyti anketą, kurioje buvo klausiama, ką šiuo metu veikia tėvai, broliai, artimieji. Diplomatiškai atsakydavau, kad brolis 1946 metais įstojo į Statybos fakultetą, o skaitantysis galėdavo suprasti, kad brolis ir toliau studijuoja. O gal skaitytojas ir žinojo apie brolio suėmimą, bet sąmoningai praleisdavo anketą.

Studijas baigiau 1950 metais ir buvau paskirtas gydytojauti į Butrimonių ambulatoriją. Tačiau ten taip ir nenuvykau, nes įsidarbinau Kauno miesto greitosios pagalbos stotyje ir Antrojoje ligoninėje – iš

pradžių terapeutu, vėliau – chirurgu. Likti Kauną padėjo maestro Antanas Olšauskas – medicinos darbuotojų choro vadovas. Neseniai su-  
burtas šis choras sparčiai tobulėjo ir jau tą pačią vasarą vykusioje dainų šventėje laimėjo prizinę vietą. Visi chore dainavę mano laidos gydytojai buvome palikti dirbti Kaune. Apie šį chorą, vėliau tapusį ansambliu, galėčiau daug papasakoti, prisiminti, nes jamė išigijau daug draugų, apkeliauvau ne tik daugelį Lietuvos miestų, bet ir už jos ribų esančius – Rygą, Taliną, Leningradą, Maskvą ir kt. Koncertuodami teikėm klausytojams lietuvišką dainą, šokių muziką. Ansamblis tapo gera priemone gaivinti lietuvybei, patriotizmui, skleisti jam ir Lietuvoje, ir už jos ribų. Išmokau groti birbyne, buvau neblogai įvaldęs šį instrumentą, teko net orkestro grupei vadovauti! Ansamblyje susidraugavau su dainininke Irena, vėliau tapusia mano žmona. Vėliau pirminkavau ansamblio valdybai ir turėjau daug nemalonumų, susidūręs su partinės nomenklatūros vadovais, kai ansamblis ruošėsi išvykti užsienin – į Vokietiją ir daugeliui jo narių nebuvo leista ten vykti. Kai juos užstojau, man buvo grąsinta, jog neapginsiu disertacijos (tuo metu jau buvau neakivaizdiniu aspirantu). Tada – 1968 m. atsisveikinau su meno saviveikla ir daugiau joje nedalyvavau. Tiesa, dar dirbant ligoninėje ir vykstant medicinos darbuotojų saviveiklininkų šventei Kauno sporto halėje su bendradarbiu, klausant tūkstantinei auditorijai, akordeonais grojome duetu valsą – buvome įvertinti pirmąja vieta.

1956 m. sausio mėnesio pradžioje išvykau penkių mėnesių specializacijai chirurgijoje į Leningrado gydytojų tobulinimosi institutą. Ši kelionė buvo ypatinga tuo, kad išvykau netrukus po vestuvių. Vykti reikėjo, nes supratau, kad antro kelialapio negausiu (ir negavau). Supratau, kad reikia pasinaudoti esančia proga, juo labiau, kad kelialapis buvo pasiūlytas tam, kad juo nepasinaudočiau, todėl ir išvykau. Vėliau dar tris mėnesius specializavausi urologijoje Kauno klinikose. Antroje ligoninėje išmokau chirurgo darbo, dariau visas labiausiai paplitusias operacijas (jų tarpe ir urologines), gydžiau ir operuodavau traumatologinius ligonius. Bendrai operuoti tekdavo daug, nes tuo metu ligoninėje tebuvo keletas chirurgų. Daug tekdavo dirbti ambulatorijoje, dažnai išbūnant iki 20-tos valandos, atleidžiant per dieną net iki šimto ligonių!

1966-ųjų metų rudenį, nutaręs siekti mokslo, įstojau į Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto aspirantūrą. Parašiau referatą, išlaikiau egzaminus ir tapau Hospitalinės chirurgijos katedros aspirantu.



Moksliniam mano darbui vadovavo žinomas Lietuvoje chirurgas ir mokslininkas, profesorius Pranas Norkūnas. Tai buvo Vilniaus krašto lietuvis, daug kentėjęs lenkų okupacijos metu, didelis patriotas, labai mylintis chirurgiją, puikiai įvaldęs operacinę techniką, dėl trūkumų medicinoje mėgęs kritikuoti sovietinę valdžią. Pastaroji kritiką teisingą toleravo, tačiau profesoriaus už tai nemėgo. Būdamas nepartiniu katedroje subūrė vienminčių chirurgų būrį, remdamasis savo praves-tais eksperimentais ir klinikiniais tyrimais bei stebėjimais, paskelbė originalią skrandžio ir dvylikapirštės žarnos opaligės etiopatogenezę aiškinančią teoriją, pasiūlė originalų chirurginio gydymo metodą, tuo metu dar niekur nenaudotą ir pasiekė labai gerų tokio gydymo rezul-tatų. Aš savo darbu turėjau išsiaiškinti, kiek svarbi yra minėtos ligos gydymui klinostatika - horizontali kūno statika (gulėjimas). Šio tyri-mo rezultatai turėjo papildyti arba paneigti teorinius profesoriaus sam-protavimus (ir juos patvirtino).

Ligoninės administracija sudarė labai sunkias sąlygas mano moks-liniam darbui plėtoti. Tam, kad galėčiau dirbti stacionare, buvau įpa-reigotas gydyti visus urologinius ligonius penkiuose ligoninės skyriuose, o poliklinikoje – viso rajono gyventojus, sergančius urologinėmis ligomis. „Tematinius“ – opalige sergančius ligonius globojau tiek vi-daus, tiek chirurgijos skyriuose. Į darbą ateidavau šeštą valandą ryto, iki aštuntos dirbdavau su šiais ligoniais, o vėliau – tiesioginį savo darbą: konsultavau ir gydžiau urologinius ligonius. Tai buvo įtempto darbo dienos, tačiau sugebėjau suktis šiame darbo ritme, sugebėjau sukurti mokslinio darbo tyrimo metodiką. Pasigaminau aspiracinį-skrandžio gleivinei paimti biopsinį zondą (jį išbandžiau su savimi) ir mano mokslinis darbas pagal planą žengė į priekį. Išlaikiau kandidatinio minimumo egzaminus, tačiau pastebėjau, kad sėkminga mano moks-linio darbo eiga nepatinka skyriaus vedėjui. Prieš baigiant kaupti kli-nikinę medžiagą, „atvyko“ iš ministerijos komisija (aš jos nemačiau) uždraudusi man toliau tęsti mokslinį darbą. Aš net nebuvau susitikęs su ta komisija, niekas nereikalavo mano paaiškinimo apie atliekamą mokslinį darbą, be to, negavau nei oficialaus rašto, draudžiančio tęsti darbą. Uždraudė ligoninės vyr. gydytojas ir tiek! Profesorius Pranas Norkūnas patarė atvykti į Vilnių ir baigti kaupti klinikinę medžiagą. Mane pervedė į stacionarinę aspirantūrą. Nelengva buvo apsispręsti: teko atsiseivikinti su darbovieta, kurioje išdirbau aštuoniolika metų, gerai pažinojau daugelį rajono ligonių ir buvau jiems autoritetu. Su-

prasdamas, kad man specialiai trukdoma dirbti mokslinį darbą, vis dėlto apsisprendžiau jį tęsti Vilniuje. Tai buvo vienas iš sunkiausių mano gyvenime periodų: keldavau ketvirtą valandą, penktą – trauki-nys išvykdavo, septintą – aš jau Vilniuje, o aštuntą – darbe. Po pietų aš grįždavau namo. Taip tęsėsi veik porą metų, galima sakyti, kad disertaciją parašiau traukinyje!

1970 metų vasario 19 dieną apgyniau kandidatinę (dabar daktaro) disertaciją. Tiesa, prieš gynimą nestigo įvairių trukdymų, tačiau aš juos įveikiau! Disertacijos tema „Klinostatikos poveikis gydant opa-ligę“. Tiesa, patvirtinimas iš Maskvos atėjo po gerų metų, dar ilgokai po to, kai Visasąjunginės atestacinės komisijos reikalavimu išsiunčiau išplėstinį autoreferatą.

Baigęs aspirantūrą, turėjau sunkumų dėl darbo. Sveikatos apsau-gos ministras siūlė dirbti tik rajone – bet kur Lietuvoje. Nepaisė, kad aš prieš rašydamas disertaciją dirbau Kaune ir kad žmona gydytojauja Kaune ir visa šeima randasi su ja. Teko dirbti Vilniaus miesto klini-kinėje ligoninėje būdinčiu chirurgu, medicinos mokykloje – chirurgi-jos dėstytoju. Taigi ir toliau važinėjau traukiniu į darbą, o šių kelionių metu suprojektavau ir pradėjau rašyti antrąją disertaciją. Nenutrau-kiau ryšių su profesoriumi Pr.Norkūnu: susitikę darbe ar namuose labai daug diskutuodavome rūpimais klausimais, kadangi Maskvos ir Sankt-Peterburgo bibliotekose buvau itin gerai susipažinęs su opali-gės problemą nagrinėjančia literatūra nuo XIX-to šimtmečio pradžios. Pateikiau savo samprotavimus apie tolimesnį profesoriaus pateiktos opaligės etiopatogenezę aiškinančios teorijos plėtojimą ir tai bus ma-no antrosios disertacijos pagrindas.

1977 metų vasario 1 dieną konkurso tvarka buvau priimtas į Vil-niaus universiteto Medicinos fakulteto Hospitalinės chirurgijos kated-rą asistento pareigoms. 1983 metais tapau šios katedros docentu. Ša-lia gydomojo, pedagoginio darbo tęsiau ir mokslinę veiklą. 1988 me-tais apgyniau habilitacinę disertaciją: „Skrandžio ir dvylikapirštės žar-nos ulcerogenezinės zonos opaligės etiopatogenezė, klinika ir chirur-ginis gydymas“. Joje išplėtočiau savo mokytojo profesoriaus Pr. Nor-kūno opaligės etiopatogenetinę teoriją, paremdamas eksperimentiniais, klinikiniais ir literatūros duomenimis. Pirmą kartą suklasifikavau ir aprašiau opaligės savybes, kuriomis remiantis sukritikavau anksčiau (o po to ir vėliau) skelbtas teorijas. Ir šiuolaikinė daugelio mėgiama infekcinė teorija negali paaiškinti visų opaligės savybių! Taigi, ji



neatitinka realios tikrovės! 1991 metais išleidau monografiją: „Opaligė – gravitacinė liga“, kurioje pirmą kartą pasaulinėje literatūroje parodytas gravitacinio faktoriaus vaidmuo opaligės etiopatogenezei, klinikai, gydymui. Remiantis opaligės savybėmis pateikta visų opaligės etiopatogenezę aiškinančių teorijų kritika ir parodyta, kad visas ligos savybės gerai paaiškina tik kraujo nutekėjimo sutrikimo iš opogenezinės zonos teorija, pasiūlyta profesoriaus Pr.Norkūno. Pateiktos priežastys, kurios trikdo kraujo nutekėjimą. Šiuo klausimu VIII-me Pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziume Čikagoje (JAV, 1993 m) skaičiau pranešimą.

Chirurgo ir pedagogo kvalifikaciją kėliau Kauno, Leningrado, Maskvos, Kurgano (Rusija), Kijevo (Ukraina), Erfurto (Vokietija) universitetuose ir institutuose. 1991 metais man suteiktas profesoriaus vardas. Hospitalinės chirurgijos katedra buvo likviduota, įjungiant ją į Bendrosios praktikos gydytojo centrą, o jį perorganizavus, 1997 metais buvau perkeltas į Kraujagyslių chirurgijos katedrą. 1998 metų rudenį darbo sutartis nebuvo pratęsta, likau aukščiausios kategorijos chirurgo, tačiau darbo neieškojau. Esu įvairių suvažiavimų, konferencijų Lietuvoje ir užsienyje: Taline (Estija), Leningrade, Suzdalėje, Maskvoje, Novosibirske (Rusija), Kijeve (Ukraina), Minske (Baltarusija), Tbilisyje (Gruzija), Čikagoje, Niujorke (JAV) ir kt. dalyvis ir pranešėjas. 1998 metais Niujorke tarptautinės gydytojų katalikų federacijos pasauliniame XIX-jame kongrese skaičiau pranešimą: „Medicinos etika Lietuvoje sovietinės okupacijos metu“.

Visuomeniniame gyvenime dalyvavau jau nuo gimnazijos laikų. Baigęs pirmąją klasę, įstojau į skautų sąjungą. Studijų metais dainavau Universiteto, Medicinos fakulteto choruose, o vėliau – Kauno medicinos akademijos chore ir medicinos darbuotojų ansamblyje. Didelę laisvalaikio dalį praleisdavau žaisdamas šachmatais. Šis žaidimas mane imponavo savo logiškumu, mąstymo ugdymu, versdamas ieškoti varžovui nemalonių sprendimų – panašiai kaip gyvenime. Jau nuo studijų laikų dalyvavau turnyruose, tačiau sunkios to meto gyvenimo sąlygos neleido skirti daugiau laiko šio žaidimo studijoms. Medicinos fakultete iškovojo pirmąją vietą, buvau Lietuvos medikų komandos narys, dalyvavau susitikimuose su Latvijos, Estijos, Leningrado medikais šachmatininkais. 1983 metais korespondencinių šachmatų varžybose laimėjau pirmąją vietą Respublikoje.

Ne visa visuomeninė veikla būtų paminėta, jeigu nutylėčiau apie savo dalyvavimą Sąjūdyje, Atgimime. Neužmirštami tie 1988–1989

metų ir vėlesnieji mitingai, susibūrimai, eitynės, mirusiųjų ir žuvusiųjų pagerbimai! Argi galima užmiršti nepakartojamą Baltijos kelią? Dar ir šiandien jaučiu tuomet šalia stovėjusiųjų tvirtą rankos paspaudimą kelyje už Ukmergės! Neužmiršamos tos skambios lietuviškos dainos laukų platybėse ir tas tvirtas laisvės troškimas, Nepriklausomybės siekis!

Norėčiau prisiminti dar 1991-ųjų metų sausio 13-ąją. Net ir šiandien baisu prisimintis tas sausio dienas. Troškome apginti televizijos bokštą, nes jo dėka buvo skelbiamos visai tautai žinios apie mūsų Atgimimą ir žygį į laisvę. Mačiau laisvą žmonių apsisprendimą ginti tą bokštą ir okupantų – „socializmo nešėjų“ – reakciją į tą apsisprendimą. Nieko nėra ciniškesnio ir niekšingesnio kaip šaudyti į beginklus žmones – dainuojančius, besimeldžiančius ir Dievo pagalbos prašančius. Tai buvo, turbūt, „brandaus socializmo“ raiškos apogėjus, socializmo, visą laiką skelbusio, kad tik jo sąlygomis žmogus yra visiškai laisvas ir gali save išreikšti. Mačiau tūkstančius žmonių, atvykusių iš visos Lietuvos, norėjusių jai padėti savo buvimu, maldomis ir dainomis ginti atkurtą Nepriklausomybę. Mačiau tankus, kurie sukaliojosi žmonių minioje ir šaudė ugnies kamuoliais, (vienas iš jų buvo nukreiptas ir į mane). Mačiau įtūžusių kareivių veidus, kareivių, šaudžiusių ir koviniais šoviniais ... Mačiau sužeistuosius ir nušautuosius, nešamus dalyvavusius šioje, kareivių vykdomoje, ekzekucijoje. Girdėjau minią šaukiant: „Gėda, gėda, gėda!“, šaukiau ir aš pats, o ugnys skriejo virš mūsų galvų. Mačiau sužeistuosius ligoninėje, stebėjau vieno iš jų artėjančią mirtį ir jaučiau mūsų – medikų bejėgiškumą ... Niekaip ir šiandien negaliu suvokti, kokią žvėriškai išugdytą dvasią reikia turėti, kad taikos metu išdrįstum šaudyti į dainuojančius žmones! Tokią dvasią, reikia manyti, išugdė materialistinė pasaulėžiūra, tokią pat dvasią siautėjant dabar matome ir Čečėnijoje, Tibete ir kitur – ji naikina tautas, apsisprendusias gyventi laisvėje.

Atkūrus Lietuvoje Nepriklausomybę, visada stengiausi būti jos aktyviu piliečiu: dalyvavau visuose rinkimuose, referendumuose, vykau ne kartą į rajonus (Jurbarko, Šakių, Kaišiadorių) aiškinamajam darbui. Stebėjau besiblaškančius ir nerandančius sprendimo žmones, nesuvokiančius esamos padėties, dažnai abejingus, suklaidintus, nesuprantančius savo pilietinės pareigos, gyvenančius dar senomis sąvokomis, dar manančius, kad už juos kažkas kitas turi galvoti ar spręsti. Daugelis jų senu papratimu balsuoja už „senuosius-išmanančius kad-



rus“- buvusius komunistus, vis dar įtikėję jų tuščiažodžiaivimu, melu, ką dabar ne vienas, o ypač kaimo žmogus, gali patirti savo kailiu.

Ir toliau dalyvauju visuomeninėje veikloje. Esu aktyvus Tėvynės sąjungos partijos narys, Lietuvių katalikų mokslo akademijos medicinos skyriaus pirmininkas, Tarptautinės gydytojų katalikų federacijos Europos asociacijos valdybos narys, Pasaulinės gydytojų federacijos „Už žmogaus gyvybę“ Lietuvos asociacijos valdybos narys, Vokietijos ir Baltijos gydytojų asociacijos Lietuvos skyriaus, Lietuvos nepriklausomybės gynimo Sausio 13-osios brolijos, Vyskupo M. Valančiaus blaivystės sąjūdžio valdybos, Ateitininkų federacijos Sendraugių valdybos, Lietuvos mokslininkų sąjungos narys. Dalyvaujamas šiose organizacijose siekiu, kad nebūtų įteisinami įstatymai, žeminantieji žmogaus orumą, jo gyvybę nuo pat jo prasidėjimo iki natūralios mirties, negerbiančiai piliečių tautinių ir patriotinių jausmų ir žmogaus teisių, kenkiantieji sveikatai ir normaliai egzistencijai.

Esu gavęs Nepriklausomybės gynėjo pažymėjimą, o 2002 m. sausio 13 d. Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu apdovanotas Sausio 13-osios Atminimo medaliu. Amerikos biografijos institutas ir Anglijos tarptautinis biografijos centras nuo 1996 iki 2003 metų yra pripažinęs man daug apdovanojimų (24), įtraukę į daugelį savo leidinių (24), suteikę iškilų vardų (22).

Mes su Irena (gydytoja akušerė-ginekologė) džiaugiamės, kad dukros sugebėjo pasiekti norimą išsilavinimą: Jurgita (gim. 1957) – architektės, (dirba universitete Niujorke), Ilona (gim. 1962 m.) – gydytojos okulistės, Violeta (gim. 1962 m.) – gydytojos terapeutės. Mus džiugina ir vaikaičiai: Rokas, Rūta, Jonė, Laurynas, Saulė, Stefani, kuriuos rūpestingai globoja ir auklėja žmonės – Renaldas, Saulius, Edmundas.

Mano hobi ir toliau išlieka visuomeninė, mokslinė veikla, svetimų kalbų studijos, akordeonas, šachmatai.

Džiaugiuosi, kad po daugelio okupacijos metų Tėvynė, išsivadavusi iš svetimųjų priespaudos, vėl atkūrė savo nepriklausomybę, kurią aš regėjau vaikystėje. Džiugu, kad daugelio mūsų tautiečių, jų tarpe ir mano giminaičių, nuteistų ir ištremtų į Sibiro lagerius, sudėtos aukos: patirtos kančios ir vargai, gyvybių praradimai, siekiant Lietuvos laisvės, nenuėjo veltui ir kad dabar mes galime laisvai kurti savo ateitį. Tikiu, kad ta mūsų tautos dalis, kuri dar neatgimusi dvasiškai pamažu atgims išsivadavodama nuo okupantų įdiegtos materialistinės pasaulė-

žiūros, paremtos apgaule, melu, prievarta, doros praradimu, skriauda vienas kitam, alkoholizmu, narkomanija. Suprantu, kad mums visiems, o ypač vyresniems, užgrūdintiems laisvės siekyje, reikės įdėti nemažą jėgų ir pastangų, kad visos negandos būtų įveiktos, kad mūsų valstybėje vėl įsivyratų tiesa ir teisingumas, kad ateinančios kartos sulauktų geresnio gyvenimo. o mūsų Lietuva, išgarsinta didvyrų ir karžygių, klestėtų. Džiugu, kad ir aš, dalyvaujamas visuomeninėje veikloje ir remdamasis Dekalogo nuostatomis, galiu skatinti Tėvynės dvasinio atgimimo procesą. . .

Profesorius habilituotas medicinos daktaras

*Leonas Laimutis Mačiūnas*

„Palaimintas žmogus, kuris išveria išmėginimą,  
nes, kai bus ištirtas, jis gaus gyvenimo vainiką,  
kurį Dievas yra pažadėjęs jį mylintiems“.

Jok. 1.12